گەشتی د. محەمەد کەمال بەنێو بیرکردنەوە و داهێنان دا … سەران ئازاد

لە کۆتایی ساڵانی حەفتاکانەوە، کاتێک بیرکردنەوە و زمانی کوردی باڵگاوییە بە هەیجانی شۆرش و ئایدۆلۆجیاکان، بەڵام هەژار بە ئاوەدانکردنەوەی مەودا گەورەکانی بیرکردنەوە، دەنگێک لە نیشتیمانی کوردان بەرەو خاکی پاکستان، خۆی دەکات بە پەنابەری زانین لەپێناو دۆزینەوەی وەڵام بۆ پرسیارە بنەڕەتییەکانی بوون. ئەو دەزانێت، کە ئەگەر بۆ زانین نەبین بە پەنابەر، وەک هەستی پەنابەربوونی فەیلەسووفانی یۆنان لە دوای مەرگی (سۆکرات)، لە نیشتیمانێک، کە هێشتا بیرکردنەوە و زمان لە ئاستە کرچوکاڵییەکەی دایە، هیچ گەشەکردنێک لە سەرووی دۆگماکان گونجاو نابێت. بێعسینەبوون و نیگەرانبوون لەوەی وڵاتی پاکستان، کە لەو کاتدا پەیوەندی بە وڵاتی عێراق لەژێر دەستەڵاتی بەعس لەوپەڕی باشیدا بوو، ئەو پەنابەرەی زانین ئاودیو سنوور بکاتەوە، هەوڵدان بۆ دۆزینەوەی دەرچەی جیاواز، دەردەسەری ئابووری و ژیانی فێرخوازی، هیچ کامیان نەیانتوانی لە وزە گەورەکەی (د. محەمەد کەمال) کەم بکەنەوە. بۆیە هەر لەوێدا خوێندنی بەکالۆریۆس، ماستەر و دکتۆرا تەواو دەکات. لەپاڵ ئەوەدا، شارەزاییەکی بەرفراوان جگە لە زمانی ئینگلیزی، لە زمانی (ئوردو) پەیدا دەکات. هەر لەنێوان ئەو کاتەدا وەکو (یۆگیێک)ی ڕێبازی فەلسەفەی (هیندویزم) ژیانێکی گیانخوازی بە ماوەی ساڵێک ئەزموون دەکات، لەوانە پراکتیزەکردنی تێڕامانی ترانسیدێنتاڵ و پەیڕەوکردنی خواردنی ڕووەکی. هەموو ئەو دەستکەوتانەی ئەو کات، پێمان دەڵێن، کە (محەمەد کەمال) ئەزموونێکی دەوڵەمەندی هزری و گیانی لەگەڵ فەلسەفەی خۆرهەڵاتدا هەیە. بەڵام وەک ئەوەی ویستی پێ هەیەجانی بە فەلسەفە بیەوێت سنوورەکانی دەوڵەت ببڕێت، لە ساڵی 1992 لە وڵاتی (ئەڵمانیا) دەست دەکات بە خوێندنی (پۆست-دەکتۆرا) لە فەلسەفەی (مارتن هایدیگەر). بەو هۆیەوە، لە نزیکەوە بیرکردنەوە و نەریتی فەلسەفەی ئەڵمانی ئەزموون دەکات. پاش ئەوە، بەرەو وڵاتی (ئوستراڵیا) کۆچ دەکات. یەکەم لە زانکۆی (مۆناش) دەبێت بە وانەبێژ، دواتر لە زانکۆی (لاترۆب) و لە دواین پێگەشی لە ئینستیتوتی ئاسیا و ڕۆژهەڵات لە زانکۆی (مێلبۆرن)، کە هەر یەک لەو سێ زانکۆیانە لە ڕیزبەندی

زانکۆ پێشەنگەکانی جیهان دان. گەشتی ئەو بەناو بیرکردنەوە و نەریتی جیاوازدا، وایکردووە (محەمەد کەمال) شارەزاییەکی بەرفراوان لە کۆمەڵێک زمانی گرنگی جیهانی بەدەست بهێنێت. جگە لە زمانە خۆرهەڵاتییەکان، لەوانە کوردی، عەرەبی، فارسی و ئوردو، خاوەن شارەزاییەکی بەرفراوانە لە زمانە خۆرئاواییەکان، لە پێشەنگترینیان زمانی ئینگلیزی و لاتینی، لەگەڵ ئەڵمانی.

(د. محەمەد کەمال) لە وڵاتی پاکستان خاوەن ئەزموونی دەوڵەمەندە.

بە ماوەی نزیکەی حەڤدە ساڵ لە دیدار و هەوڵی کەسوکاری بێبەش دەبێت، بە ڕەچاوکردنی ئەوەی لەو کاتەدا تاکە کەناڵی پەیوەندیکردن بە کەسوکار نامەگۆڕینەوە بوو، کە زۆربەی جار نامەکان تەنیا دەبوون بە کۆمەڵێک وشەی بریقەدار بە ئاسمانی بیرەوەری نووسەر بەبێ ئەوەی بگەن بە سەرزەمینی دیاریکراو بە دەستی ئەو کەسانەی مافی خاوەندارێتیی وشەکانیان هەبووە. ئەو مەودایە (محەمەد کەمال) لە هەموو شتێک دوور دەخاتەوە لە بیرکردنەوەی قووڵ و تێڕامانی داهێنەرانە نەبێت. لەوێ، سەرەڕای خوێندنی فەلسەفە، دەبێتە خاوەن باکگراوندێکی گەورە لە فەلسەفەی سۆفیزم و بیرکردنەوەی گیانخوازی سۆفیانە. هەر چەندە هۆشی ئەو دەوڵەمەندە بە پاشخانی فەلسەفەی خۆرئاوا، بە تایبەت بوونگەرایی، لەڕووی سۆزدارییەوە هەست دەکەیت زیاتر سۆزێکی سۆفیانەی لە ژیانیدا هەیە. بە تامەزرۆییەوە خۆشەویستی خۆی بە هۆنراوەکانی (مەولانای ڕۆمی) دەردەبڕێت و سۆزدارانە گوێ لە موزیکی گیانخوازی دەگرێت. خۆشەویستی ئەو بە ئەدەب بە گشتی و شیعر بە تایبەتی قووڵە و بەشێکە لە ژیانی ڕۆژانەی.

سەرەتای زستانی 2018، لە (ئۆسلۆ) میوانداری کرد، کە خۆیشی میوانی (تابان)ی خوشکی و (کەریم مستەفا) نووسەر و وەرگێڕ بوو. لەوێدا بوار هەبوو چوار ڕۆژی پڕنرخ لەگەڵ ئەو سێ کەسە ڕۆشنگەرە بەسەر ببەم. ماڵەکەی (کەریم مستەفا) و (تابان کەمال) لەهەر کوێیەکەوە سەیری بکەیت پڕیەتی لە پەرتووک، بە زمانەکانی کوردی، نەرویجی، دانمارکی، سویدی، ئینگلیزی، عەرەبی و فارسی. ئەو شارەزاییە بەرفراوانە لەو زمانە جیاوازانەدا لە لایەکەوە وا دەکات شانازی بەوە بکەین، کە تاکی ئێمە لەناو خۆڵەمێشی ئاوارەیی و دەردەسەریدا هێندە مەزن لە بیرکردنەوەدا پێ دەگات، لە لایەکی ترەوە بەرپرسیارێتی زیاتر دروست دەکات بۆ گەشەکردن. (کەریم مستەفا) جگە لە نووسین و وەرگێڕان، چەندین کۆڕ، سیمینار و چالاکی پەروەردەیی لە سەرتاسەری کوردستان ئەنجام داوە بۆ ئەوەی ئاستی خوێندن لە کوردستان بەرەو پێشەوە ببات. چالاکییەکانی خۆبەخشانە بووە بە تەنیا بۆ خزمەتکردنی بە کۆمەڵگەیەک، کە لە دەرئەنجامی ئەزموونی

شەڕ و کوشتار و لەنێوچوون، لە قۆناغە ناسک و سەرەتاییەکانی گەشەکردنیەتی. (تابان کەمال) جگە لە هەوڵەکانی لەپێشتری لە بواری نووسین و کەرگێڕان سەبارەت بە فەمینیزم و یەکسانی ڕەگەزی، یەکەم خوێنەر و ڕەخنەگری بەرهەمەکانی (محەمەد کەمال)ە، بە هۆکاری ئەوەی، کە ئەو بەرهەمەکان دەخاتە سەر کۆمپیوتەر بۆ ئەوەی بە دەستی خوێنەران بگات. بۆیە لە پشت نووسینە و وەرگێڕەکانی ئەو، چاودێر و ڕەخنەگرێک هەیە، کە دڵنیامان دەکاتەوە وشە و هزرەکان لە باشترین ئاستی پاکتاوکردن بگەن بە ئاگایی ئێمە.

ڕۆژی یەکەم لەگەڵ (محەمەد کەمال) بەرەو ماڵی نووسەری گەورەی نەرویجی (هێنریک ئیبسن) ڕۆیشتین، کە زۆربەی بەرهەمە گەورەکانی لەو ماڵەدا نووسیوە. کە چووینە ژوورەوە، دەبوایە بلیت ببڕین و چاوەڕێی ڕێبەرەکەمان کردبا بۆ ئەوەی ماڤی ئەوەمان هەبێت هەموو ناو ماڵەکە ببینن. ڕێبەرەکە ژنێکی خوێن شیرین بوو. (محەمەد کەمال) پرسیاری ئەوەی لێی کرد، کە ئاخۆ بۆمان هەیە بەبێ ئامادەیی ئەو سەیری ناو ماڵەکەی (ئیبسن) بکەین. ژنەکە گوتی، کە بە داخەوە ناتوانین. (محەمەد کەمال) بە زەردەخەنە و گاڵتەوە پێی گوت، کە ئێوە دەڵێن ئێرە [نەرویج] وڵاتێکی ئازادە و بۆچی بۆمان نییە بە ئازادی بەناو ماڵەکە بگەڕێین؛ ئێمە حەز دەکەین خاوەن تێڕامانی خۆمان بین. ژنەکە وەک ئەوەی ڕاستەوخۆ لە هەست و تێڕامانەکەی ئەو تێگەیشتبێت، بە خەندەوە پێی گوت، کە ڕاست دەکات، بەڵام لە هەموو شتێک ئازاد نین.

بە ڕێکەوت، دوو هاوڵاتی تورکی، ژن و پیاوێک، کە لە ئیستەنبولەوە هاتبوون، بلیتی بینینی ناو ماڵەکەی (ئبسین)یان بڕی. کاتێک ڕێبەرە ژنەکە ئێمەی بەناو ماڵەکەدا دەگێڕا، ژنە تورکییەکە بەردەوام دەیگوت، کە ڕوخساری (ئیبسن) لە کەسێکی ناوداری تورک دەچێت و بەڵام ناوی نازانێت. (محەمەد کەمال) پێی گوت، کە ناوی (نازم حکمەت)ە. ژنە تورکەکە بە حەپەساوییە پێی گوت، کە زۆر ڕاست دەکات. دواتر لە منی پرسی، کە ئاخۆ ئەو پیاوە کێیە، چونکە وا دەردەکەوێت، کە زۆر شت بزانێت و کەسێکی جیاواز و قووڵ بێت. منیش بە هەستێکی شانازییەوە پێم گوت، کە فەیلەسووفێکی کوردە و مامۆستای زانکۆیە لە ماڵبۆڕن. دڵی بەوە خۆش نەبوو، کە کوردێک لەو باشتر دەزانێت (نازم حیکمەت) کێیە و هێندەش قووڵ دەردەکەوێت. بەڵام هەستم دەکرد، کە زۆر بە تامەزرۆییەوە سەرنجی جووڵە و وهێمنی و تێڕامانەکانی (محەمەد کەمال) دەدا، وەک ئەوەی بزانێت ئەو هێمنییە لە قووڵایی تێڕامانی داهێنەرانە سەرچاوەی گرتووە. دواتر، کە (محەمەد کەمال) و من بە کوردی قسەمان دەکرد، هات و لێی پرسین، کە ئاخۆ ئێمە بە عەرەبی قسە دەکەین، وەک ئەوەی بیەوێت

پێمان بڵێت کورد زمانی نییە، (محەمەد کەمال) بە تێڕامانێک، وەک ئەوەی پێی بڵێت، کە ناکرێت ‘مرۆڤێکی پێشکەوتووخواز’، کە لە ئیستەنبوڵەوە گەیشتووەتە ماڵی ‘ئیبسن’ هێندە لە ناوەوەدا بەرانبەر بە شوناسی کەمایەتییەک فاشیست بێت، پێی گوت، کە نەخێر، زمانەکە کوردییە. لە دوای ئەو گوتنەش، بە خەندەوە و سەیرکردنێکی پڕ لە باوەڕ-بە خۆ-بوون و هێمنییەوە، بە بێ گوتنی هیچ وشەیەک، سەیری چاوەکانی کرد، وەک ئەوەی پێی ڕابگەیەنێت، کە ئێمە چەندە شانازی بەو زمانەوە دەکەین و چەندە ئەگەری گەورە لە بەردەم بیر و کراوەیی زمانی ئێمەدا هەیە.

(محەمەد کەمال) بیریارێکی دژە نیشتیمان نییە. نیشتیمان جیاوازە لە کەلتوور، سیستەمی حوکمڕانی، دەوڵەت و دامودەزگاکان، بەڵام ئەو جیاوازیانە لای زۆربەی نووسەرانی ئێمە نابیندرێن؛ بە ئاسانی ئەو چوار یەکە جیاوازە تێکەڵ دەکەن و دژایەتی یان لایەنگری خۆیان دەردەبڕن، بەبێ ئەوەی لە ناوەڕۆک و بونیادی ئەو یەکە جیاوازانە بکۆڵنەوە و خاوەن تێگەیشتنی خۆیان بن. بۆیە نەفرەتکردنیان لە نیشتیمان و بینینی گوتاری کوردبوون وەکو دەرکەوتەیەکی دواکەوتووی بیرکردنەوەی تەسک و دەمارگرژی نەتەوەیانە، وایکردووە ئەو ڕۆشنبیرانە لە جیهانێکی وەهمی، کە گوایە گەردوونییە، حوکمی ڕووکەش بەسەر بیرکردنەوەی ئێمەدا ببەخشنەوە. ئەوەی ڕۆژێک هەناسەیەکی قووڵی پڕ بیرکردنەوەی گەردوونیانە هەڵمژێت، لە هیچ تێناگات، لەوە تێدەگات، کە گەردوون لەسەر دژە کوردبوون و نەفرەتکردن لە نیشتیمانەوە ڕانەوەستاوە. جگە لەوە، کوردبوون گوتارێک نییە لە دەرەوەی گەردوونەوە هاتبێت. هەر کەسێک بزانێت مرۆڤ خاوەن مافی گەردوونییە، لەوە تێدەگات، کە ئەوانەی ئەنفال و کیمیاباران کران، لەو مافە گەردوونییە بێبەش کران بە تەنیا لەبەر ئەوەی، کە کوردبوون. لە ڕاستیدا، لە جیهانێکی نموونەیی و تەواودا، نەتەوەپەرستی هیی ئەوانە دەبێت، کە بیرکردنەوەیان تەسکە. بەڵام چونکە ئێمە نەک لە جیهانێکی نموونەیی ناژین، بەڵکو لەسەر خاکی خۆشمان میوانین، پاراستنی شوناسی خۆمان پێویستییەکی بنچینەییە. هیچ گرووپێکیش ناچار نییە لە تێکۆشانی بۆ مانەوە و سەربەستبوون خۆی بێ بەش بکات. ئێمە دەتوانین بڵێین نەیارەکانمان ماچ بکەین و بە هەستی مرۆڤایەتی بەخێرهاتنیان بکەین، یان وەکو مەسیح دەڵێت لاکەی تری ڕوومەتمانیان پێ بدەین، بەڵام کاتێک عەفرینمان بە داگیر دەکەن، کاتێک وەکو داعش بەناو شەنگالدا تێدەپەڕن، مافی ئەوەمان نابێت فرمێسک بڕێژین. بە واتایەکی تر، دەتوانین خزمەتی نەیارەکانمان بکەین لەژێر ناوی بیرکردنەوەی گەردوونیانە، کە لە ڕاستیدا بیرکردنەوەی لاوازانەیە لەو

کۆنتێکستەدا، بەڵام پێویست ناکات چاوەڕێی ئەوە بکەین تاوەکو وەکو کۆیلە یان مرۆڤی نمرە چوار و پێنج مامەڵەمان لەگەڵ بکرێت بۆ ئەوەی بۆمان دەربکەوێت، لەو جیهانە ناتەواوەدا، بیرکردنەوەی گەردوونیانە هیی ئەوانەیە، کە چاویان ڕووناکیی ڕاستەقینەی دەرەوە نابینێت و ئالۆدەی تاریکیی ناو ئەشکەوتن.
بۆ (محەمەد کەمال) نیشتیمان ئەو سەرزەمینەیە، کە بوونی ئێمەی لەوێ هاتووە و ئێمەیش سەر بەو نیشتیمانەین. هەر لەبەر ئەم مەبەستە لە تەمەنی لاوێتیدا بۆ ماوەیەک وەک پێشمەرگە لە ڕیزەکانی شۆڕشی ئەیلول تێکۆشانی کردووە. بۆ ئەو خۆشویستنی نیشتیمان لە هەستکردنی تاکە بە بەرپرسیارێتی لە ئاست بوونی خۆی و ئەوانی تر. تاک دەتوانێت دژی سیستەمەکانی کەلتوور و دەستەڵات بێت، بەڵام نیشتیمان بە تەنیا پارچە خاکێک نییە، بەڵکو ماڵی شوناسە بۆ بوون.
لە پەرتووکی (ئۆنتۆلۆجی بنەڕەتی و بوونی مرۆڤ)، ئەو دەنووسێت:

"مرۆڤی بێ دەوڵەت زۆرە، بەڵام مرۆڤی بێ نیشتیمان نییە.
لەم دیدەوە، نیشتیمان سنوورێکی تەلبەندکراوی جوگرافی نیە، بەڵکو وڵاتێکی پان و بەرینە، ئەو خاکەیە کە "هۆڵدەرین" هۆنەری ئەڵمانیا لە هۆنراوەی "گەڕانەوە بۆ نیشتیمان"دا باسیدەکات. نیشتیمان ئەو شوێنەیە کە جێگەی خوێنی لەشمانی پێدادەڕوات و تیاشیدا وشک دەبێت: دووریمان لەو خاکە تووشی مەکۆی خەم و نامۆیمان دەکات، نامۆییەک لە گیانکێشان سەختترە…" (لاپەڕە، 23)

بۆیە دەبینین لای ئەو، نیشتیمان واتایەکی زۆر بنەڕەتی بۆ بوونی مرۆڤ هەیە. دژبوون بە نیشتیمان دژ بوونە بە شوناسی بوونمان. هەر لەبەر ئەوەیە، کە ئەو خۆشەویستییەکی گەورەی بۆ زمان و شوناسی کوردبوون هەیە. چاوەڕوانی هیچ پاداشت و پێزانینێکیش ناکات، چونکە پرۆژەکانی ئەو لە تێگەیشتنی خۆی بۆ بوونی خۆی و ئەوانی ترەوە سەرچاوە گرتووە. لە هەمان کاتدا، زمانی (د. محەمەد کەمال) زمانێکی هەڕەشەیی و گازندەکار نییە، زمانێکیش نییە ئەوانی تر ڕەت بکاتەوە و نکۆڵی لە گرنگی جیاوازی و فرە دەنگی بکات. جیاوازییەکان لە تێڕامانی ئەودا گوزارشت لە یەکێتی بوون و فرە داهێنانی تاکەکان دەکەن. بەشێکی زۆری ڕۆشنبیران چونکە گرنگی پرۆژەکانیان لە پشتگیری زۆرایەتی دەبینن، بە ئاسانی نائومێد، توڕە، هەڕەشە، دڵخۆش و ئومێدار دەبن. واتە جەماوەر بڕیار لەسەر ئەوە دەدات، ئەوان چ جۆرە هەستێکیان هەبێت، نەک ئەوەی خۆیان بڕیار بدەن پرۆژە و هەستەکانیان چ ئاڕاستەیەکیان هەبێت. لەم ڕووەوە، بە زمانی (محەمەد کەمال) بێت، ئەو ڕۆشنبیرانە ڕەسەن نین

و پرۆژەکانیان داوە بە دەستی ئەوانی تر و هەر ئەو بەدەستەوەدانەیشە وا دەکات کاتێک هەڵەشە دەبن، نەفرەت لە نیشتیمان و شوناسیان بکەن، یان خەڵک بەبێ ئاگا و ناهۆشیار ڕەچاو بکەن. ئەو حوکم بەخشینەوانە هیی ئەوانەن، کە ڕێگە نادەن هۆش دەستەڵاتی تێگەیشتنی خۆی بەسەر هەڵەشی و ڕووکەشیدا بسەپێنێت.

بەڵام (محەمەد کەمال) سەرەڕای ئەوەی خاوەن بەرهەمی و توێژینەوەی ئەکادیمی و دەوڵەمەندە بە زمانی ئینگلیزی، خۆشەویستییەکەی بۆ زمانی کوردی وایکردووە بناغە بنەڕەتییەکانی فەلسەفە بۆ ئەو زمانە دابمەزرێنێت. بۆیە دەبینین خەرمانی زمانی کوردی بە وەرگێڕانی شاکارگەلی فەلسەفی جیهانی، وەکو (بوون و کات)ی (هایدیگەر)، (فیمینۆلۆجیی هۆش)ی (هیگڵ)، (کۆمار)ی (ئەفلاتوون)، (بوون و نەبوون)ی (سارتەر)، یان بە پەرتووکە فەلسەفییەکانی، وەکو (بوون و داهێنان)، (ئۆنتۆلۆجی بنهڕه‌تی بوونی مر▯ق)، (هایدیگەر و شۆڕشێکی فەلسەفی)، (نیتشە و پاش تازەگەری)، (فەلسەفەی ئەفلاتوون)، (فەلسەفەی سارتەر)، (کێشەی بوون لە مێژووی فەلسەفەدا) و جگە لە کۆمەڵێک پەرتووکی تر و بەم دوایانەش (فەلسەفەی کانت) و (مارکس وەکو فەیلەسووف)، دەوڵەمەند و شکۆدار بووە. ئاکامی ئەو هەوڵانە دامەزراندنی زەمینەی ڕەخنەگرتن و تێکشکانی دۆگما و بەها چەقبەستووەکانە.

ئەو وەک ئەوەی هەر لە سەرەتاوە زانیبێتی، کە شکاندنی بەها چەقبەستووەکان بە زمانی پڕ هەیجانی ئایدۆلۆجی و نووسراوی هەڵەشیی و پڕ هەڵچوونی ڕۆشنبیرە ڕووکەشەکان ناکرێت، بە تەواوی خۆی لەو نەریتە زاڵەی نێوەندیی ڕۆشنبیریی کوردی بە دوور دەگرێت. لە کاتێکدا بەرهەم و ئاکامی ئەو نێوەندە، بە ڕێبەرایەتی ڕۆشنبیرانی (ڕەهەند) زۆری زۆر تا (گردی زەرگەتە) بڕی کرد و لەوێدا هەڵەشە و هەڵچوونەکان، بانگەشە و هزرەکان، زمان و بیرکردنەوەکان بوون بە کورتکراوەیەکی لاوەکی بۆ (بزوتنەوەی گۆڕان)، کە ئامانجی ئەو پڕۆژانە لە بنەڕەتدا هەر ئەوە بوو. دواجار ئەو ڕۆشنبیرانە خۆیان و خەرمانەکەیان لەژێر چەتری کاریزمایی (نەوشیروان مستەفا) بینیەوە، کە مێژوویەکی باشی لە دژایەتیکردنی هەر هەوڵێکی جیاوازی رەخنەگرانە هەبوو. ئەو خۆ-بەدەستەوەدانە لە ڕاستیدا لە ئاکامی تێنەپەڕاندنی پێویستییەتی حەشامەت بۆ دەستەڵاتی کاریزمایی لە ک▯م▯▯▯ی کوردیدا دەگەڕێتەوە. ڕۆشنبیرانێک، کە شیکارییە ڕووکەشەکانیان لەسەر بنەمای 'ئەقڵانیەتی' خۆرئاوایە، بێئاگایانە خۆیان لە تەڵەی کاریزماخوازی خێڵەکیانەی کوردی بینییەوە.

هاوکێشەکە بۆ (د. محەمەد کەمال) جیاوازە، بەوەی کە بیرکردنەوە ئەو وا دەخوازێت ئێمە نەک هیچ نوێنەرێکمان نەبێت و کەس بە

نوێنەری خۆمان نەزانین، بەڵکو ببین بە نوێنەری ڕاستەقینەی خۆمان. کەسێک بوونی خۆی نەناسێت، زۆر ئاسان پڕۆژەکانی بوونی خۆیشی بە دەستەوە دەدات، وەک خۆ بەدەستەوەدانی ڕۆشنبیران بە (بزوتنەوەگەڕان) و بزوتنەوە ئیسلامییەکان. ئەوەی هەوڵ دەدات خاوەن بوونی داهێنەرانەی خۆی بێت، دۆخی نیگەرانی، کە دۆخێکی بوونگەرانەی بوونیەتی، بە بانگەشە ڕووکەشەکان و چارەسەرە کورتخایەنەکان ناڕەوێنێتەوە. بەڵکو، بە هێزی ئەو نیگەرانییە، بەسەر خۆیدا بەرز دەبێتەوە و باڵاتر لەوەی بەسەریدا سەپێندراوە، هەڵدەکشێت. لەبەر ئەوەی (محەمەد کەمال) بە خوێنەرگەلێک نانووسێت، کە وەکو خوێنەری بە نموونە ئەڵمانی زمانەکەیان دەوڵەمەند بێت بە شاکاری فەلسەفی، وا پێویست دەکات سەرەتا زەمینە بۆ ئەو بەرزبوونەوە و باڵابوونە ساز و دروست بکات، وا پێویست دەکات زمان دابمەزرێنێت یان دایبهێنێت بە نەریتێک، کە بەرەو ئەو جۆرە بیرکردنەوە ترسناک و قووڵانە نەجوڵێندراوە. بابەتەکە ئەوە نییە، کە خوێنەری کوردی زمانەکانی تر نازانێت، بەڵکو ئامانجەکەی ئەو لەوە بەرفراوانترە. بابەتەکە گواستنەوەی ئاستی بیرکردنەوەی ئێمەیە، کە لە ناو زمان دایە، چونکە بیرکردنەوەی کوردی بە تەنیا بە بیرکردنەوە و کەرەستەی خۆی دەتوانێت بگوازرێتەوە و خۆی تێبپەڕێنێت. ئەوە هەمان ئەو خاڵەیە، کە (مارتن هایدیگەر) لە دواین گفتوگۆی، کە گۆڤاری (دێرشپیگل) لەگەڵی ئەنجام داوە، ئاماژەی پێ دەدات. بە بۆچوونی (هایدیگەر) هزر تەنیا بەو هزرە دەگوزرێتەوە، کە خاوەن هەمان سەرچاوە و پێداگرییە. یان دروستتر، لە هەمان کۆنتێکست و کەلتوورەوە هاتووە.
بۆیە چ بە وەرگێڕانەکانی بێت، چ بە پەرتووک و توێژینەوەکانی، کە تەواوکەری ئەو پڕۆژە سەرتاپاگیرەن، (محەمەد کەمال) کەمتوانایی زمان و بیرکردنەوەی ئێمە بە داهێنان و پڕۆژە دامەزراندن دەگوازێتەوە. ئەو نەک وەکو هاوچەرخەکانی گلەیی لە زمانی کوردی بە کەمتوانایی لە دەربڕیندا ناکات، بەڵکو هەر بە کەرەستەکانی ئەو زمانە، ئاستی بیرکردنەوەی چەقبەستوو هەڵدەوەشێنێتەوە و لە ئاستی بەرزی بیرکردنەوەدا زمانی ئێمە بەرەو داهێنان و پڕۆژە دامەزراندنی هزری ئاڕاستە دەکات. ئەو ئاڕاستەکردنە ئافرێنەرانەیە، چونکە وا دەکات لە خاکە وێرانەکانی بیرکردنەوەشماندا، داهێنان توانای خۆ-ڕسکاندنی هەبێت و ببێت بە دەستکەوت بە بوونێک، کە هەم بنەڕەتە بە هەموو داهێنانەکان، هەمیش لە ڕێگەی داهێنانەکانییەوە دەتوانێت خۆی بناسێت و شاراوەیی و وزەی نهێنیی خۆی بە خۆی دەربخات و ئاشکرا بکات.
وەک خۆی پێی گوتم، کە لە زۆر دۆخدا داوای هەڵویست وەرگرتنی لە

دەکرێت و هەندێکیش پێی دەڵێن، کە هەڵوێستی لە بارەی ڕووداوە جیاوازەکانەوە نییە. بەڵام هەر خۆیشی ئەوەی ڕوونکردنەوە و گوتی، کە ئایا ئەوەی دەیکات هەڵوێست نییە و هەڵوێست لەوە زیاتر دەتوانێت چی بێت؟ لە دوای ڕووداوەکانی (حەقدەی شوبات) کۆڕێکی لە (ماڵی ئارام) بۆ ڕێکخرا، کە تێیدا باسی بوونی ڕەسەن و ناڕەسەنی کرد. هەر لەو کاتە داوای هەڵوێستی لێ کرا. دیارە بەشێکی زۆری ئەوانی تینووی هەڵوێست بوون، بە تەنیا یەک دیوی ڕووکەشی هەڵوێستیان دەبینی. هەڵوێستی ئەو ڕۆشنبیرانە هاوتا و هاوهەڵوێست بوو لەگەڵ هەڵوێستی بزوتنەوە ئیسلامییەکان. هەر دوای ئەو ڕووداوانە بوو، کە من (محەمەد کەمال)م بۆ یەکەم جار لە شاری ڕانیە بینی و لەوێ بوار هەبوو چەند کاتژمێرێک لە یەکێک لە چێشتخانە لاچەپەکانی شار بەسەر ببەین. لەو بارەیەوە، پێی گوتم، کە لە ڕاستیدا ئەو ئامادە نییە فوو لە هەمان ئەو مایکرۆفۆنە بکات، کە ئیسلامییەکان فووی تێ دەکەن. هەڵوێستەکەی بنەڕەتی و دوور بینانە بوو؛ ئەمە لەگەڵ ئیسلامییەکان پرۆژە دادەمەزرێنین بۆ ئەوەی کۆمەڵگەکەی خۆمان بەناوی دیموکراسییەوە ڕادەستی داعش و ئەردۆگانەکان بکەین؟ لانی کەم ئەوە هەمان ئەو هەوڵانەیە، کە ئەو ڕۆشنبیرانە تێی ئاڵاون لەژێر ناوی نەفرەتکردن لە نیشتیمان و کوردبوون و بژی ئازادی و دیموکراسیبوون!

(محەمەد کەمال) ئاستێکی زۆر بنەڕەتی و باڵای هەڵوێست-وەرگرتنی هەڵبژاردووە. بۆ ئەو، هەڵوێست بریتیی نییە لەوەی ئەمە بنچینە سەر شەقامەکان و داوای ڕووخانی حکومەت بەگوێرەی ئاوازی بزوتنەوە و گرووپی دیاریکراو بکەین. لە دوایشدا، هەموو پرۆژەکانمان بدەینە دەست ئەوانی تر، بۆ نموونە ئیسلامییەکان. بۆ ئەو هەڵوێست بریتییە لە جووڵاندنی بیرکردنەوە، لە زەمینە ڕەخساندن بۆ ئەوەی تاک بتوانێت لە دەرەوەی ئەو بەربەستەی ئەوانی تر بەسەریاندا سەپاندووە، خۆی بناسێت و خۆی بدۆزێتەوە. ئەو تاکەی خۆی لە ئەوانی تر جیا دەکاتەوە، دەتوانێت جیاواز بێت و ئەو جیاوازییەش تاک بەرەو داهێنان ئاڕاستە دەکات. ئەو تاکە بە ئاوازی ڕەسەن و داهێنەرانی خۆی نەبێت، بە هیچ ئاوازێکی تر سەما ناکات. لەپێناو پرۆژە داهێنەرەکانی خۆی نەبێت، لەپێناو هیچ پرۆژەیەکی تر بوونی خۆی ئاڕاستەی مردن ناکات. ئەوە واتای وانییە، کە ئەو تاکە ڕەسەنە هاوکار و هاوئاهەنگ نابێت لەگەڵ ئەوانی تر، بەڵکو واتای وایە، کە هەر لە خۆوە و هەر بە تەنیا لەبەر ئەوەی خواستی ئەوانی تر و کەلتوور وا دەخوازێت، پرۆژەکانی خۆی بە دەستەوە نادات. ئەمڕۆ لە کوردستان بانگەشەکان بۆ ئەوەن، کە تاک خۆی بە دەست پرۆژەکانی ئەوانی تر بدات بۆ ئەوەی ماف و ژیانی پارێزراو بێت. چەند بەرەکی

و جەمسەری تاکیان نامە کردووە. بەڵێ بە ئاسانی ئەو تاکانە بەرەو ئامانجی دیاریکراو ئاڕاستە دەکرێن، نەک ئەوەی خۆیان ئامانجی دیاریکراو بۆ خۆیان دابنێن. ئەو تاکەی لە بوونی تێنەگات و ڕەسەنانە نەژیەت، تاکێکە نازانێت ئاسۆی گەشەکردن و خزمەتکردن هەم بە خۆی و هەمیش بە مرۆڤایەتی لە کوێیە. ئەو تەنیا ئەوە دەکات، کە بەسەریدا سەپێندراوە و داوای لێ کراوە، نەک ئەوەی، کە بیرکردنەوەی داهێنەرانەی خۆی داوای لێ دەکات، چونکە ئەو جۆرە بیرکردنەوەیە نائامادەیە و بێ زەمینەیە. هەڵوەستەکانی (محەمەد کەمال) وەک ئاماژەم پێی دا، دروستکردنی ئەو زەمینەیە بۆ ئەوەی بیرکردنەوە توانای خۆ کرانەوە و ناسینی بوونی هەبێت. تەنیا لەو کاتە دایە، کە هەڵوەستی تاک هەڵوەستێکی هاکەزایی و هەڵەشیی نابێت، بەڵکو هەڵوەستێکی ناوەڕۆکدار و پڕ بەرهەم دەبێت و دەتوانێت بەسەر هەلومەرجەکاندا زاڵ بێت. بە هەمان شێوە، ئەوەی ئاشنایەتی لەگەڵ کارە فەلسەفییەکانی ئەودا هەبێت، لەوە تێدەگات، کە ئەو بیریارە هەموو جۆرە ڕەهەندێکی دەستەڵاتخواز ڕەت دەکاتەوە، چونکە ئەو هیچ دەستەڵاتێک لەسەرووی دەستەڵات و هێزی بوون نابینێت.

بەڵام، لە خوێندنەوەی پەرتووک و توێژینەوەکانی بە زمانی ئینگلیزی، ئەمە بەمان دەردەکەوێت، کە (محەمەد کەمال) شارەزاییەکی زۆر بەرفراوانی لە فەلسەفە و ئاینی ئیسلام و بیریارانی ئیسلامی هەیە. نەک هەر ئەوە، بەڵکو هەوڵی دۆزینەوەی بیرە هاوبەشەکانی نەریتی بیرکردنەوە و گیانخوازی لە جیهانی ‘ئیسلامی’ لەگەڵ نەریتی بیرکردنەوەی فەلسەفیانەی خۆرئاوا دەدات. ئەویش دەرخستنی ئەو ئاکامایە، کە بیرکردنەوەی فەلسەفیانە سەر بە هیچ کەلتوور و نەتەوە و کاتێکی دیاریکراوەوە نییە، بەڵکو سەر بە بوون و ئاگامەندییە. بەڵام لە زمانی کوردیدا، هەوڵەکانی ئەو زیاتر گشتگیر و بنەڕەتین. ئەویش وەک ئاماژەم پێی دا، ڕەنگدانەوەی ئەو پڕۆژە سەرتاپاگیرەیە، کە بە زمان و بیرکردنەوەی نەوەندی کوردی ئەنجامی داوە و دەدات.

کاتێک لە ماڵەکەی (ئیبسن) دەرچووین، کۆشکی ماڵی پادشای نەرویجی پێشان دام، کە دەکەوێتە بەردەم ماڵەکەی (ئیبسن). پێی گوتم، کە ئەوە ماڵی پاشایە، بەڵام پێناچێت لە ماڵ بێت. بە جۆرێک گوتی، کە هەستم کرد لە وڵاتێکی مۆدێرندا بە چاخەکانی پادشایەتی دێرین گەڕاومەتەوە، کە تێیدا پادشاکان دەستەڵاتی ڕەها و ژیانێکی خۆشگوزەرانیان هەبوو. بەڵام هەر خۆی بە گاڵتەوە گوتی، کە پاشا ناتوانێت وەکو ئەمە ئاوا سەربەستانە بەناو خەڵکدا بڕوات، چونکە بەردەوام خەڵک سەرنجی دەخاتە سەر. گاڵتە و قسەی خۆش و زەردەخەنەی

بەردەوام بەشەکن لەو. هەر کەسەک لە نزیکەوە بیناسێت، دەزانێت، کە خاوەن ئاشتەوایییەکی گەورەیە لەگەڵ بوونی خۆیدا. (محەمەد کەمال) لەو کەسانەیە، کە کەم قسە دەکات و زیاتر تەنها دەمێنێت و گوێ دەگرێت. هەست دەکەیت هێمنییەکەی ئەو لە هیی ئۆقیانووسێک دەچێت، کە لە قووڵاییدا خۆیدا سەنگین و هێمنە، بەڵام لە ڕووکاری دەرەوەیدا بەربەرەکانێ لەگەڵ بەربەست و ئەو کەشانە دەکات، کە سەربەستی لە تاک داگیر دەکەن. دوای ئەوە بۆ قاوەخانەیەک ڕێیشتین. داوای چایەکی کرد و منیش قاوەیەک. کاتێک چایەکە گەیشت، وەک ئەوەی پەیام بەیت کە تەندروستی و باشیی جەستەی خۆی بەلاوە گرنگە و خۆپارێزی دەکات، پێی گوتم، کە ئەو هەرگیز شەکر ناکاتە ناو چا. بەڵام دواتر داوای پارچە کێکەکی چۆکلاتەی کرد و پێی گوتم کە بەیەکەوە دەیخۆین، کە ئەوەی من بیزانم ئەو شەکرەی دەکرێتە ئەو کێکە چەند ئەوەندە زیاترە لەوەی کە دەکرێتە چا. بەیە هەستم کرد، کە بەربەست و ڕێنماییە تەندروستییەکان وا لە ئەو ناکەن دەستبەرداری سەربەستییەکەی بێت لە خواردنی ئەو کێکەی حەزی لێیەتی. هەر بۆیە بەیانییەکەی خاتوو (تابان) ویستی هەڵکەوەڕێن بکات. (محەمەد کەمال)، کە هەڵکەکانی بینی، بە پێخۆشبوونێکی کەم نا ڕازییەوە پێی گوت، “ئەوە چی ئەکەی؟ من هەڵکە ناخۆم، خراپە!”.
بەڵام (تابان خان) پێی گوت، کە لەناو ئەوان سووری ناکاتەوە و خوێشی تێ ناکات. بەو پێشنیارە دڵی خۆش بوو و ئەو کەمە نا ڕازییەی نەما، بەیە دوو هەڵکەکەی خوارد. لە ڕاستیدا، ئێمە و خوێیەکە کەمێک لە زیانەکان کەم دەکەنەوە، نەک هەمووی، بەڵام وەکو ئاماژەم پێی دا، (محەمەد کەمال) سەربەستییەکەی خۆی بە دەرچەی جیاواز ڕازی دەکات. ئەوەی زۆر جێگەی سەرنج بوو ئەوەیە، کە زۆر گرنگی بە ڕێیشتن بە پێ دەدات و لە ژیانی ڕۆژانەیدا چالاک و پڕ بەرهەمە. پێ دەچێت ئەو نەریتەی لە (نیتشە)وە وەرگرتبێت. لە پاڵ ڕێیشتن، زیادەڕۆیی لە خواردن و خواردنەوە و خەو ناکات. شێوازی کاتژمێر دەی شەو دەخەوێت و پێنجی بەیانی بەئاگایە. وەک خۆی پێی گوتم، کە بەشی زۆری نووسراوە فەلسەفییەکانی لە کاتژمێر شەشی بەیانییەوە بۆ نزیکەی کاتژمێر یانزدە و دوانزە نیوەڕۆ دەنووسێت. (کانت) و (نیتشە) هەمان ڕۆتینی ڕۆژانەیان هەبوو. بەهەی ئەوەوە، منیش بۆ ماوەی چوار ڕۆژ شێوازە زوو دەخەوتم و بەیانی زوو بە ئاگا بووم. بۆ ماوەی چوار ڕۆژیش دەستبەرداری بەکارهێنانی مۆبایل بووم، چونکە نە ئەو و نە (کەریم مستەفا) مۆبایلیان نییە.
(محەمەد کەمال) بە شێوەیەکی گشتی فەیلەسووفە یاخییەکانی خۆش دەوێت و بە تامەزرۆییەوە باسیان دەکات. بەڵام کاتێک باسەکە پەیوەندیی بە (هایدیگەر)ەوە هەیە، تەواو هەست بەوە دەکرێت، کە

خۆشەویستییەکی تایبەتی بە ئەو فەیلەسووفە هەیە. ئەو خۆشەویستییە لە لایەکەوە وایکردووە گرنگییەکی تایبەت بەو فەیلەسووفە بدات، لە لایەکی تریشەوە جیاوازییەکانی خۆیشی بخاتەڕوو. لە پەرتووکی (هایدیگەر و شۆڕشێکی فەلسەفی)، لە بەشی بابەتی مردن، جگە لەوە شیکارییەکی گرنگ لەبارەی دیدی (هایدیگەر) بۆ مردن دەکات، ڕەخنەش لە بۆچوونەکەی دەگرێت و پێی وایە، کە مردن گونجاندن نییە، وەک ئەوەی (هایدیگەر) پێی لەسەر دادەگرێت، بەڵکو پێشمەرجێکی ئۆنتۆلۆجییە. گونجاندن واتە ئەگەری ڕوودانی هەیە، لە کاتێکدا، بە دیدی ئەو، مردن حەتمییە و ڕوو دەدات. جگە لەوە، (محەمەد کەمال) پەرەی بە چەمکی (داهێنان) داوە. لای (هایدیگەر) داهێنان پێشمەرج نییە بۆ بوون، بەڵام (محەمەد کەمال) پێی وایە، کە داهێنان پێشمەرجە و لە ڕێگەی داهێنانەوە مرۆڤ ناوەڕۆک بە بوونی دەبەخشێت. ئەوە تەنیا دوو نموونەیە، کە فەلسەفە لای (محەمەد کەمال) لەو شوێنە ناوەستێت، کە فەیلەسووفان بۆچوونیان چییە، بەڵکو بۆچوونەکان دەخاتە ژێر ڕۆشنایی لێکۆڵینەوە و لێکدانەوە، تەنانەت ڕەتدانەوەیش. لە پەرتووکی (نیتشە و پاش تازەگەری)، پێداگرییەکەی (نیتشە) لەسەر چەمکی (گەڕانەوەی هەمیشەیی) ڕەت دەکاتەوە و ڕوبەڕووی رەخنەی لۆگیکی دەکاتەوە لەبەر ئەوەی لەگەڵ پەرەسەندنی بەردەوام ناکۆکە، تەنانەت پێی وایە، کە (نیتشە) ناپێویستانە ئەو چەمکە میتۆلۆجییەی هێناوەتە ناو فەلسەفەکەی.

(محەمەد کەمال) یەکێکە لەو فەلسەفەکارانەی، کە (نیتشە) بە (فەیلەسووفانی ئایندە) ناویان دەبات. لە دیدی (نیتشە) فەیلەسووفیان فەلسەفەکاری ئایندە هێزی شکاندنی بەهاکانی هەیە و لە سەرووی ئەوەیش، توانای داهێنانی بەهای نوێی هەیە. ئەو بەها نوێیانە ئەو فەلسەفەکارە دایان دەنێت، لەسەرووی هاوکێشەی چاکە و خراپەن.5 هەوڵە هەرە بنەڕەتەکانی (د. محەمەد کەمال) لە پاش تێکشکاندنی دۆگما و بەها چەقبەستووەکان، سەربەستبوونی تاکە بە دامەزراندنی پڕۆژەی داهێنەرانەی خۆی، پڕۆژەیەک، کە لە بیرکردنەوەی ئازادانەوە سەرچاوە دەگرێت. ئەو بیرکردنەوەیە بە هاوکێشەی چاکە و خراپە ڕاڤە ناکرێت، چونکە لەو سەرووی چاکە و خراپە خۆیەتی، لە سەرووی هەموو ئەو دۆگمانەیەکە، کە تاک ناچار دەکەن دەستبەرداری ئازادییەکەی خۆی بێت.

بە تێکەڵای هەموو ئەمانەشەوە، نەکردەیە چوارچێوە بۆ هەوڵ و بیرکردنەوەی (محەمەد کەمال) دابنێین. هەر وەکو چۆن خۆی لە پێناو زانین هیچ سنوورێکی زەمینی و ئاسمانی نەناسیوە، لە پێناو بیرکردنەوەی قووڵی فەلسەفیانە بەربەستەکانی تێکشکاندووە و لە پێناو دامەزراندنی زمانی فەلسەفەی ئەمە نرخی بە بیانووەکان

دانەناوە، ئاواش بیرکردنەوەی ئەو سنوور-نەناس و بەربەست-نەناس و بیانوو-نەناسە. هێزی بیرکردنەوەی ئەو لە ئاتمۆسفێری بیرکردنەوەی ئێمەدا ئامادەییەکی ناوەڕۆکداری هەیە و بووەتە بنەڕەت و دامەزراوەی هزری بۆ سازکردنی زەمینە بۆ جۆرە بیرکردنەوەیەک، کە توانای تێپەڕاندنی هەیە و هێزی تێکشکاندنی دۆگما و بەها چەقبەستووەکانی لە خۆیدا هەڵگرتووە.
من پێزانینێکی زۆرم بۆ هەوڵەکانی (د. محەمەد کەمال) هەیە و پێم وایە، کە کارئاسانی گەورەی بۆ نێوەندی ڕۆشنبیری کوردی کردووە بۆ ئەوەی توانای تێپەڕاندنی زمانی باو و بازاڕیان هەبێت و لە ئاستی باڵاتری بیرکردنەوە هەوڵی داهێنان و خزمەتکردن بە کۆمەڵگەی مرۆڤایەتی بدەن. هاوکات، هزرە جیاوازەکانی خزمەتێکی بێپایانن بە ئازادیی تاک و خۆ داماڵینی تاک لەو کێشە و بەربەستانەی، کە ڕێگرن لە گەشەکردن و داهێنانەکانی. خوێندنەوەی بەرهەمەکانی (محەمەد کەمال) هێزی ئەوەمان پێ دەبەخشن، کە لە لایەکەوە لە دەرەوەی وەهمەکان ڕاستەقینەی بوون و هەلومەرجەکانمان ببینین و لە لایەکی ترەوە جەنگاوەرانە تێبکۆشین و ئاڵای نەمریی خۆمان لەسەر خاکی جیهاندا بچەقێنین.

پەراوێزەکان

لەبارەی ژیاننامەی د. محەمەد کەمال سوودم لە قسەکانی خۆی ئەو بەسەرهاتانەی بۆی باس کردووم لەگەڵ ماڵپەڕەی (بوونگەرایی) بینیووە.

د. محەمەد کەمال،"ئۆنتۆلۆجی بنەڕەتی و بوونی مرۆڤ". لە بڵاوکراوەکانی سپیرێز. ساڵی 2007

2Interview with Martin Heidegger. (1966). Only a God Can Save Us. The Spiegel Interview

Available at: http://www.ditext.com/heidegger/interview.html [Accessed 30 Sep. 2018]

3د. محەمەد کەمال، “هایدیگەر و شۆڕشێکی فەلسەفی”. لە بڵاوکراوەکانی دەزگای چاپ و پەخشی سەردەم، 2007.. ل. 121

4د. محەمەد کەمال، “نیتشە و پاش تازەگەری. لە بڵاوکراوەکانی دەزگای چاپ و پەخشی سەردەم، ل. 111-114

http://www.bungeraiy.net/Kurdi/kteeb/Kteeb_PDF/Nietzsche.pdf

5 Nietzsche, Friedrich, Beyond Good and Evil. Translated by R. J. Hollingdale. Penguin Books 1990. P. 71-73

خۆپیشاندان و ناڕەزاییەکانی ئەمەریکا بەرەو کوێ؟ ... زاهیر باهیر

ئەوەی کە لە ئەمەریکا ڕوودەدات نە ڕوداوێکی سەرسوڕهێنەرە و نە تازەیە و نە کۆتایی ئەم جۆرە کاردانەوەیەی خەڵکیشە. حکومەتە یەك بەدوایەکەکانی ئەمریکا ناتوانن نە فێری وانە وەرگرتن لە ناڕەزاییەکانی پێشتری خەڵکەکەی ببن, نە دەشتوانن دەسگەی دەوڵەت لە پرسی ڕایسیزم و فاشیزم و نایەکسانی و بێتاقەتیی خەڵکەکەی و زۆرەموزەری پۆلیس و نادادپەروەریی کۆمەڵایەتیی، پاکبکەنەوە.
ئەمەی کە ڕوودەدات لە ماوەی 50 تا 60 ساڵەی ڕابوردووە چەند جارێکی دیکەش ڕوویداوە ، چەندجارێکیش لە لایەن دەوڵەتەوە بەڵێنی دراوە بە خەڵکی دراوە ، کە گوایە جارێکی تر ئەمە ڕوونادادتەوە چارەسەری بنەبڕیی، بۆ دادەنێن.
بێ گومان قسە و درۆی سیاسیی هەرگیز بروای نابێت پیبکرێت ئەمە چ جای ئەوەی کە ئەوان باس لە گۆڕانی ڕیشەیی ناکەن کە زەمینەسازیی ئەو ڕوداوانەیە. ئەوان دەیانەوێت ئەوە بە خەڵکی بگەیەنن ئەمانەی کە ڕوودەدات کاری مرۆڤێکی، دەستەیەکی، بەڕێوەبەرێکی ، فرماندەرێکی خراپە، نەك دەوڵەت و حکومەتەکەی و دەستورەکەی.
زیاتر لە شەش شەوە خۆپیشاندان و ناڕەزاییەکانی خەڵکیی لە ئەمەریکا لە زیاتر لە 15 دەڤەریدا / هەرێمیدا بەردەوامە. لە ئەمڕۆوە لە چەندەها شاردا هێزی تایبەتی و سەربازیان هێناوەتە سەر شەقامەکان بۆ سەرکوتکردن و دامرکاندنەوەی خۆپیشاندەران. ترامپ پەیتا پەیتا هەڕەشە دەکات و خۆپیشاندەران بە " ئاژاوەچی و بەڵتەچی و تێکدەر و ئەنارکیست " ناو دەبات . بی گومان پەیامەکانی نەك هەر ناتوانێت بچوکترین کارایی ئاشتەوایی بگەیەنێت ، بەڵکو خەڵکی زیاتر ڕکئەستورتر و تووڕەتر لە دەوڵەت و حکومەت دەکات. هەر لە بەر ئەمەش ژمارەی خۆپیشاندەران و بەیەکدادانەکان لەگەڵ پۆلیس-دا لە زیادبووندان، ئەمەش بووەتە هۆی برینداربوونی ژمارەیەکی زۆر لە هەردوو لاو دەسگیرکردنی زیاتر لە 4500 گەرچی گرانە کە ژمارەیەکی تەواو ڕاستت دەستبکەویت بە هۆی ئەوەی کە کە لە چەندەها شاری

لە گەورەدا خۆپیشاندانەکان بەردەوامە.
ئایا کوشتنی تاکە کەسێك ئەوە دەهێنێت؟
ئەوەی کە لە ئەمەریکا ڕوودەدات لەسەر پرسی کوژرانی تاکە کەسێك نییە. پرسەکە زۆر زۆر لەوە گەورەترە. خەڵکانی ڕەشپێست و ئیتنیکییەکان ژمارەیەکی زۆر لە دانیشتوانی ئەوێ پێکدەهێنن، ئەمەریکای ئێستا بە هاوکاری و کاری وزە پڕوکێنی باوك و دایك باپیران و نەنك و باپیرە گەورە و دایەگەورەی ئەمان دروست بووە. لەگەڵ ئەوەشدا پشکی زۆری بێ کاریی ، بێ خانووبەرە، هەڵوەشاندنەوەی خێزان ، قەرەباڵخی نێو بەندیخانەکان، بەکارهێنەرانی ماددە هۆشبەرەکان، نەبوونەکان، هەڵاواردن و بەکارهێنانی ئاڕاستە و مەیلی ڕایسسیتانە بەرانبەریان…. بەر ئەمان دەکەوێت.
هەموو ئەمانەیە کە خەڵکی خستۆتە سەر شەقامەکان و توندووتیژی بەکاردەهێنن و بێ متمانە ببن بەرانبەر نەك هەر پۆلیس بەڵکو سەرۆکی شارەوانییەکان و هەموو بەرپرسێك تا دەگاتە سەرۆکی دەوڵەت.
خەڵکانێک کە ئەم هەموو ماوە دوورودرێژە زوڵموزۆریان لێدەکرێت ڕووبەرووی ئەوانەی سەرەوە دەبنەوە کە ناوم هێنان، و بەڵێنی درۆیان پێدەدرێت و گوێیان لێ ناگیرێت و قسەیان ناڕوات ، ئیتر جگە لە توندوتیژی دەکرێت چ ڕێگایەکی دیکە بگرنەبەر تاکو وەکو هاووڵاتییەکی سپیی ئەمەریکی تەماشایان بکرێت؟ داخوازییەکانی ئەمان نە گۆڕینی سیستەم بووە و نە گۆڕینی حکومەت ، بەڵکو باشکردنی ژیانیان بووە لە هەموو بوارەکاندا، داخوازییەك بووە کە هەر هیچ نەبێت وەکو هاووڵاتیەکی سپی پێست تەماشایان بکرێت .
کە ئەمانە هیچی نەکرێت ، هەڵبژاران هیچ نەگۆڕێت ، کەڵەکەی زیاتری سەرمایە و بوونە بەهێزترین و دەوڵەمەندترین وڵاتی چیهانی ، خێرێکی بۆ ئەمان تیادا نەبێت .. ئایە بێ لە گرتنەبەری توندوتیژی تاکو ئاوڕیان لێبدرێتەوە لای ئەوان، ڕێگا چارەیەکی دیکە هەیە؟
ئەم هاوپشتیی و خەمخۆرییە بۆچی بۆ کورد ناکرێت، ئەی کورد مرۆڤ نییە؟
دوێنێ ڕۆژی یەکشەمە، 31/05 ، لە هەندێك وڵاتی وەکو بریتانیا ، ئەڵمانیا ، دانیمارك خەڵکێکی زۆر هاتنە سەر شەقام و بەردەم سەفارەتی ئەمەریکی بۆ دەربڕینی ناڕەزایی و توڕەیی خۆیان بەرانبەر بە دەوڵەتی ئەمریکی.
بۆچی بۆ کورد ناکرێت ؟
دەبیت لە یەك شت تێبگەین ئەویش زۆر جار کە خەڵکی دێتە سەر شەقام پەیوەندی بە ڕەوایی و ناڕەوایی پرسەکەوە نییە [دیارە پرسی ڕەشپێستەکانی ئەمریکا پرسێکی یەکجار ڕەوایە] بەڵکو زۆر جار

میدیا ڕۆڵی سەرەکی دەبینێت و دەیانجوڵێنێت.
هەر میدیایە ڕووداوەکان بە باش و خراپ بڵاو دەکاتەوە ، هەر میدیایە کە ڕەوایەتی ناڕەوایەتیی بە کێشەکان دەدات. میدیاش میدیای ڕژیمە و ئیدی لە ئەمەریکا یا ئەوروپا ، هەر وڵاتەکی دیکە بێت هەتا بە وڵاتانی عەرەبیشەوە، کە زیاتر پشگیریی جۆرە پرسەك دەکەن کە لە بەرژەوەندی دەوڵەتەکان و سیستەمەکە بێت.
دەوڵەتی تورکیا کە ئەو پەڕەی دووژمنایەتی کوردانی هەموو بەشەکانی کوردستان دەکات و هاوکات خۆشی ئەندامی ناتۆیە و دۆستی دەوڵەتانە ، لەم لاشەوە پەکەکە و یەپەگە و یەپەژە بە هێز و زەبری میدیا کراونەتە تیرۆریست، حکومەتی تورکیش بە دیموکراتیی ، ناکرێت لێرەدا میدیا پرسی کورد یاخود ئەو هەمو کارەساتەی کە بەسەر کوردستانەکانا هاتووە بە ڕەوا نیشان بدات و بە سۆزەوە باسی بکات.
هەر لەبەر ئەمە، یا هەر باسی ناکات و دەیشارێتەوە ، یاخود زۆر بە کەمی ، یا کە باسی دەکات دەیشێوێنێت. لەبەر ئەم هۆکارە پرسی ئەمەی کورد کش و ماتە ، هەر ئەمەشە کە لە ئەوروپادا ئەم جۆرە خۆپیشاندانانە بە ئەمە ناکرێت.
با ئەوەش بڵیم کە ئەمە خۆشمان لە ئەوروپا و وڵاتانی دەرەوە نەك هەر پشتگیری خەڵکی وڵاتەکانی کە لێی دەژین لەو کێشانەی کە هەیە و بەشی زۆریشی خۆمان دەگرێتەوە، بەڵکو پشتگیری پرسەکەی خۆشمان ناکەین.
ئەمەی کە لە ئەمەریکا ڕوودەدات و میدیای ئەوروپی زۆر بە گەرمی باسی دەکەن و پیشانی دەدەن ، ئەمانە بە پلانە چونکە سەرمایەدارانی ئەوروپا و وڵاتانی دیکە دەیانەویت ترامپ ئاوا تەڕ بیت گەر لە ئێستادا دەست لەکار نەکێشێتەوە دەنیایی ئەوە بکەن کە لە مانگی نۆڤەمبەردا هەڵنەبژێررێتەوە . ئەمان دەزانن ترامپ بەو سیاسەتانەی کە بەڕێیدەکات زەربەیەکی گەورە لە سەرمایەداران و سیستەمەکە دەدات وەکو ئەمەی کە ئێستا ڕوودەدات لە ئەمەریکا.
ئەمەریکا بەرەو کوێ؟
وەکو وتم ئەمەی کە ڕوودەدات نە جاری یەکەمە و نە دواجاریش دەبیت، هاوکاتیش ئەم خەڵکە نە ڕوخانی دەولەتی و نە تێشکانی سیستەمەکە. لە بە ئومێدترین حاڵەتدا لابردنی ترامپە ، کە ئەمەش کەمتر چاوەڕواندەکریت.
ئەمەریکا و سیستەمەکەی بەمە ناڕوخیت، ڕەنگە دەمووجاوەکان بگۆڕێن بەڵام خودی سیستەمەکە هەر لەوە دەمێنێتەوە. سستەمی سەرمایەداریی کە ئەمەریکا لە سەری سەری هەرەمەکەیدایە پێکهاتەیەکی هەرەمیی ئابووری و سیاسی و کوڵتوری و فەرهەنگی و پەروەردەیی و بازاڕییە [مارکەت] . بەشە سیاسییەکەی کە حکومەتە و خەڵکی دەیەوێت بیرۆخێت ،

هەرە بەشە لاوازەكەى سەرمايەدارىيە ، بۆيە بە ڕوخانى حكومەتێك هيچ لە مەسەلەكە ناگۆڕێت، چونكە قەوارە ئابورييەكە و ئەوانەى ديكەى كە ناوم هێنان ساخ و سەلامەتن، هەيكەلەكە وەكو خۆى ماوەتەوە تەنها ڕيزێك دوو ڕيزى لێڕوخاوە ، دروستكردنەوە ئەوەش ئاسانە .
خەڵكى گەر خۆى ڕێكنەخات لە ڕێكخراوە جەماوەرييە ئاسۆييەكانا، گروپە ئاسۆييە ڕاديكالەكان لەسەركار و لە گەڕەك و لە شەقامەكان و لە زانگۆكاناو هەوڵى گۆڕينى بنەرەتى لە بنەوەى كۆمەڵ و بە پەلكێشان بۆئەو لايەنانەى كەو وتم ، گەر ئەمانە نەكرێت گۆرانكارى بنەڕەتى بەديناهێنرێت.
لەگەڵ وتنى ئەوانەشدا ، ماناى ئەوە نييە كە دەبيت ناڕەزايى خەڵكى لە پێناوى داخوازييە ڕەواكانيانا ڕەتبكرێنەوە، بە پێچەوانەوە هاوكارى و هاوپشتى و كۆمەكپێكردنيان كار و ئەركى هەموو كەسێكى چەپ و سۆشياليست وكۆمۆنيست و نقابيى و ئەناركيستەكانە.
من دڵنيام ئەو خۆپيشاندانانە كە ڕوودەدات زۆر شت دەگۆڕێت نەك هەر بە فشارى خۆپيشاندەران، بەڵكو بە فشارى بزنس و بريتانياش بۆيە هەندێك شت كە ڕوويانداوە تا ئێستا ، رەنگە جارێكى ديكە روونەدەنەوە. ئەم خۆپيشاندانانە ، دەرسى خۆى نەك هەر بە دەوڵەتى ئەمەريكا دەدا، بەڵكو بە بريتانيا و وڵاتانى ديكەش. پێيان دەڵێت چى تر ژيان ئاوا ناڕوات و خەڵكى گۆرانكارى لە زۆر بوارى ژيانيا دەوێت.

Zaherbaher.com
زاهير باهير
01/06/2020

رێكخراوى “گۆرگە بۆرەكان”ى تۆرانى بارش جاكانى كورديان تيرۆركرد … رەزا شوان

لە ناوجەرگەى شارى (ئەنقەره) ى پايتەختى توركياى رەگەزپەرست و تيرۆريستدا، بە شێوەيەكى دڕندانە و نامەردانە، توركى رەگەزپەرست

و توندڕەوەکان، نازییە تازەکانی تورکیا، لاوێکی کوردمان، پەپوولەیەکی بێوەی و بێتاوانی کوردمان، تیرۆر دەکەن.

هەفتەی رابردوو ئەردۆگانی کوردکوژ، شەرمەزاری تاوانی کوشتنی (جۆرج فلۆید)ی ئەمریکی کرد و وتی ئەمریکا رەگەزپەرست و فاشستە. ئێمە داکۆکی لە ئەمریکا ناکەین بەڵام وا دیارە کە ئەردۆگانی سەد روو، کورد وتەنی (پووشێک لە ناو چاوی خەڵکیدا دەبینێ.. بەڵام راژەیەک لە ناو چاوی خۆیدا نابینێ).

لە کاتژمێری دە و نیوی ئێوارەی رۆژی یەک شەمە، لە شاری ئەنقەرە لە گەڕەکی (ئەلیسانکات) لاوێکی کوردمان کە ناوی (بارش جاکان)ە و تهمهنی(٢٠) ساڵە، لە شاری (ئاگری) لە باکووری کوردستان لە دایکبووە. باریان کردووە بۆ ئەنقەرە. بارش جاکان لەگەڵ ئامۆزایەکی و چەند هاوڕێیەکیدا، لە ناو پارکێکی نزیکی ماڵی خۆیان، بە موبایلەکەی گوێ لە گۆرانی کوردی دەگرێت. سێ تۆرانیی رەگەزپەرست و توندڕەو کە گوێیان لە گۆرانی کوردی دەبێت، بە رقی رەشی رەگەزپەرستی و هەستێکی تۆرانییەوە، کەر هەر لە منداڵییانەوە بەم ئایدۆلۆژییە رەگەزپەرستی و بۆگەنە گۆش و پەروەردە کراون، کە رقیان لە نەتەوەی کورد و لە هەموو شتێکی کورد بێتەوە، ئەو سێ تورکە لەسەر ئەو گۆرانییە کوردییە، بە چەقۆوە پەلاماری بارش جاکانیان دا و بەر چەقۆیان دا و چەقۆیەکیان لەسەر دڵی دا، هەر لەو شوێنەدا بارش گیانی لەدەست دا. ئەو سێ بکوژەش (خەڵکی یوزگات و کیرکەڵا و تۆکات) ن. لە لایەن پۆلیسەوە گیران.

ئامۆزایەکی بارش کە لەو کاتە و لەو شوێنەدا لەگەڵیدا بوو بۆ هەواڵنێری(میزوپۆتامیا) ی گیڕایەوە و وتی:”لە کاتی گوێگرتنی لە گۆرانی کوردی، سی کەس بە چەقۆوە هێڕشیان کردە سەر ئامۆزاکەم و بە چەقۆ لەسەر دڵیان دا” جەختیشی لەسەر ئەوە کردەوە، کە رەگەزپەرستی پاڵی پێوەنانن کە ئەم تاوانە بکەن” ئەوان بە تاوانی نازانن. هەر لەو لێدوانە رۆژنامەییەیدا، وتیشی:” ئەمە یەکەمین جار نییە کە لە لایەن توندڕەوانی تورکەوە رووبەڕووی هێڕش ب□بینەوە لە کاتی گوێگرتنمان لە گۆرانی بە زمانی دایکمان” بەڵام لە دوای وەرگرتنەوەی تەرمەکەی بارش جاکان لە نەخۆشخانە. پۆلیس و میتی تورکی هەڕەشەیان لە ئامۆزاکەی و باوکی بارش کرد، کە نابێت بڵێن کە بەهۆی گوێگرتن لە گۆرانی کوردی ئەو سێ کەسە بارشیان کوشت، بەڵکو بڵین بانگ دەدرا و ئەویش دەنگی گۆرانییەکەی بەرز بوو، بۆیە کوشتیان. هەڕەشەکەی پۆلیسی تورکیا لە ئامۆزاکەی لە باوکی بارش، دەقی هەمان سیناریۆیە کە دوێنێ والی ئەنقەرە بەیاننامەیەکی لەسەر ئەم رووداوە دەرکرد و تێیدا وتوویەتی:”کوشتنی بارش بە هۆی ئەوەوە نەبووە کە گوێی لە گۆرانی کوردی گرتووە.. بەڵکو لەبەر ئەوەی لە

کاتی بانگ داندا دەنگی گۆرانییەکەی بەرز بووە بۆیە کوشتوویانە” منداڵێکی ناو لانکیش پێکەنینی بەم درۆ و سیناریۆ و قسە پڕوپوچ و بێ مانایە دێت. چونکە کاتی کوشتنی بارش کاتی بانگ دان نەبوو.. گوایە تورکیا هەندە ئیسلام و خواپەرستن. بۆ کەس هەیە لەوانەی کە تورکیای بینیبێت ئەوە نەزانە کە لە نزیک یا بەرانبەری هەر مزگەوتێک لە شاری ئەستەمبوڵ و ئەنقەرەدا، شوێنێکی ئاشکرای لەشفرۆشی و مەیخانەیەک یا دیسکۆیەک یا قومارخانەیەک هەیە.. ئەوان دەیانەوێت لەژێر پەردەی ئایندا، ڕەگەزپەرستی و تیرۆریستی ئەنجام بدەن و خۆڵ لە چاوی خەڵکی ساویلکە بکەن.
بۆیە لەژێر هەڕەشە و ترسدا، ئامۆزاکەی و باوکی بارش قسەکانیان بە ڕۆژنامەکانی تورکیا گۆڕی. ئامۆزاکەی وتی:” نازانم من لەوە نەبووم” باوکیشی وتی:” کوشتنی کوڕەکەم پەیوەندی بە گۆرانی کوردییەوە نییە” هەر بەپێی داوای ڕۆژنامەکانی تورکیا و بە ئامادەبوونی پۆلیس و چاوزەقکردنەوەیان لێیان، وەکو لە سایتی (میدیا سکوپ) ی تورکیدا بڵاوکراوەتەوە، هەواڵنێرەکانی ئەنادۆڵی سەر بە حکومەتیش بڵاویان کردەتەوە، باوکی بارش وتی:”هێڕشبەران کوڕەکەمیان ئاگادارکردەوە کە بە دەنگێکی بەرز گۆێ لە گۆرانی نەگرێ لە کاتی بانگ دا. لە دوای مشتومڕێک بە چەقۆ کوشتیان” وەکو وتمان ئەم قسەیە گۆڕینەی باوکی بارش دەقی سیناریۆی بەیاننامەکەی والی ئەنقەرەیە. تورکیا لە داڕشتنی سیناریۆی تومەتبارکردن و درۆ و بوختان هەڵبەستن بە کورد، زۆر شارەزان و یەکەمینن.
ئەم تاوانە ڕەگەزپەرستییەی تورکیا لە تاوانی تیرۆرکردنی (جۆرج فلۆید) ی ئەمریکی کەمتر نییە.. کە خەڵکی عەرشی دەنانەد ترامپیان هەناوەتە لەرزین و نە ڕۆژێ و تا ئەمڕۆش نەیتوانیوە کە ئاگری تووڕەیی و ناڕەزایی و پرۆتیستەکردنی کوشتنی فلۆید، ئاگرەکە دابمرکێنێت.. گەر کورد لە تورکیادا خۆپێشاندانی ناڕەزایی وا بکات.. بێگومان بە گوللەباران و کوشتن تورکیای ڕەگەزپەرستر وەڵامی برایانی کوردمان دەداتەوە. ڕۆژی چەند جۆرج فلۆیدە کورد تیرۆر دەکەن.. کەچی یەک دەوڵەتیش نییە کە تورکیا پرۆتیستە و شەرمەزار بکات. نەک هەر گۆرانی کوردی، بەڵکو تورکیای ڕەگەزپەرست و فاشست، کوردبوونیشمان بە تاوان دەزانێ.
پارتی دیموکراتی گەلان لە تورکیا، لە بەیاننامەیەکیاندا، پرۆتیستەی تیرۆرکردنی بارش جاکانیان کرد و جەختیان لەسەر ئەوە کردەوە، کە کوشتنی بارش جاکان، بە پاڵنەری ڕەگەزپەرستی کوژراوە، چونکە گوێی لە گۆرانی کوردی دەگرت. ئەوەشیان وت:” ئەو ئەقڵییەتی بارشی کوشت، هەر هەمان ئەقلییەتە کە خوێندنگا کوردییەکانی داخست و نووسراوە هەڵواسراوە کوردییەکانی داگرت”

کوشتنی بارشی بەتاوان لە تۆڕە کۆمەلایەتییەکان و لە لایەن پەرلەمانتارانی (هەدەپە) و چەندین نووسەر و رۆژنامەنووس و کەسایەتییەوە، تووڕەیی و ناڕەزایی لێکەوتەوە و بە توندی شەرمەزار و پرۆتیستەی ئەم تاوانە رەگەزپەرستییە قێزەوەنەیان کرد.

پەرلەمانتاری ئەرمەنی (گارو بایلان) سەر بە پارتی دیموکراتی گەلان، تورکیای لە کوشتنی بارش بەرپرسکرد. بایلان لە پەیجی تایبەتی خۆیدا لە تۆڕی (تویتەر) دا، دەڵێ: "کەشوهەوای دوژمنایەتی ژیانی یەکێکی تری لە دەست دا" وتیشی:"حکومەت بەرپرسە لە هاندانی سیاسەتی رقلێبوونەوە"

سەرۆکی بلۆکی پەرلەمانی (هەدەپە) خاتوو (میرال دانیش بێشتاش) یش هەر لە بارەی تیرۆرکردنی بارشەوە وتی:"ئەوانەی کە ئەم هەڕەشەیان ئەنجام دا ناسراون.. ئەمانە کە تۆی رق وکینە و دوژمنایەتی دەخەنە نێوان خەڵکییەوە و ڕێگریش لە وتاری ئاشتی دەکەن"

نووسەر و رۆژنامەنووسی ناسراوی گەلەکەشمان، کاک (بەکر شوانی) لە هەژمارەی خۆیدا لە تۆڕی (فەیسبووک) دا، نووسیوەتی:"بارش جاکان بە هۆی گوێگرتنی لەم گۆرانییەی موراد دەمیر و ئەردەم ئاڵتنەس) کوژراوە.. شوانی نووسیوەتیش:"لە موسا عەنتەرەوە بۆ باریش جاکان (٨٠) ساڵ لەمەوبەر (موسا عەنتەر) بە تاوانی فیکەلێدان بە کوردی، پەلکێشی پۆلیسخانە دەکرێت. دواجاریش لە ساڵی (١٩٩٢) دا، لەسەر داکۆکیکردنی لە مافەکانی کورد، لە تەمەنی (٧٢) ساڵیدا تیرۆریان کرد.

شوانی ئەوەش دەڵێ:" بارش جاکان، کام گۆرانی تۆی کوشت؟ بڵێ، با هەموومان گوێی لێبگرین"

پەرلەمانتاری کورد، لە پارتی (هەدەپە) خاتوو (رەمزیە تەسەن) لە هەژماری خۆی لە تویتەردا، وتی:"هەندە خەڵکی دژی هەموو شتێکی کوردن.. ئەم دوژمنایەتییە کۆتایی بە تۆی فاشستی دەهێنێت" مەبەستی لە ئەردۆگانی فاشستییە.

پەرلەمانتارێکی تری کوردمان لە پارتی (هەدەپە) کە ناوی (حوسەین کازم) ە، قسەکانی ئاراستەی وەزیری ناوخۆی تورکیا (سلێمان سۆیلو) دەکات و لێی دەپرسێت:" سلێمان سۆیلو.. ئایا تۆ ئێستا شادی؟" ئەو سێ کەسە تورکە رەگەزپەرست و توندڕەوانەش، کە بارش جاکانی کوردیان کوشت، سەر بە رێکخراوی"گورگە بۆرەکان ن.

کێن رێکخراوی"گورگە بۆرەکان"؟ رێکخراوێکی تۆرانی رەگەزپەرستی توندڕەوون. بە رێکخراوی(ئوجاکلاری) یش ناودەبرێ. رێکخراوی گورگە بۆرەکان، باڵی چەکداری نافەرمی پارتی "بزووتنەوەی نەتەوەیی" ی راستڕەوون، کە پارتێکی رەگەزپەرستە، سەرۆکەکەی گەورە رەگەزپەرست (دەوڵەت باخچەلی) یە، کە تا سەر ئێسقان رقی لە کوردە و

دوژمنایتی کورد دکات. هر بم مرجش لگ پارتکی ئردگان دا، (پارتی ناداد و ناگەشەکردن) رکوت، ک ب ئوپی توندی و توانایانو دژی کورد بوستنو و کوردکوژی بکن.
رکخراوی گرگ برکان، ل سانی شستکاندا دایان مزراندا.. کمک ترانی رگزپرست و توندو و فاشت و بکوژ و مافیای لخگرتوو. ک نتوی تورک ب شاینترین و باترینی نتوکانی جیهان دزانن. دوژمنایتی سرسختی همموو ئو نتوانن دکن ک ل تورکیا دژین، وکو: کورد و ینانی و ئرمنی، ب تایبتیشی سرسختان دوژمنایتی کورد دکن. ئم رکخراو رگزپرستی تا ئستا ب دیان تاوانی کمکوژی و تیررکردنی کسایتی کورد و تقینویان ل گردبوونوکانی کورد و ل شارکانی باکووری کوردستان دا ئنجام داون.
ئم رکخراو "گورگ برکان" کوشتاری سای (١٩٧٧) یان ل سنتری (تەقسیم) له ئستمبو ئنجامدان ک (١٢٦) کس بوون قوربانی و ژماریک کوردیان تدابوو.
ل سای (١٩٧٨) یش، ل شاری (مەرعش)ی باکووری کوردستان دا (١٠٠) کوردی علوی یان کوشت.. مﻻ رگزپرستکانی ب ناو رابری موسمانکانی تورکیان ئو فتوایشیان درکرد "ئوی کوردکی علوی بکوژت، وکو ئو وای ک پنج حجی کردووبت" هر ئم رکخراو ل پاریس ل فرنسا ل (٩/ ئوکتبر/٢٠١٣) س ژن تکشر و سیاستمدار و چاﻻکوانی کوردیان تیررکرد ک ئم شهیدانن: (سکین جانسز (سارا)، ڤیدان دغان (رژین)، لیﻻ شایلمز (روناهی) ن.
رکخراوی گورگ برکان، ل ناو سپا و پلیس و میتی تورکیادا رگیان داکوتیو.
شان ب شانی سوپا و پلیس دا، بدیان کاری تیرریستی و دسترژیان ل ئامد و جزیر و شناخ و شارکانی تری باکووری کوردستان دا، ئنجام داون.
هر ئم گورگ برانی هوی کوشتنی پاپا (یحنا پسی دووم) یان دا.
تورکیا هر ل باکووری کوردستان دا دژایتی رشنبیری و زمان و هونری کوردیمان ناکات، ب کو ل هر وات و شونک بیان بکرت، دژایتی کورد و زمانی کوردی و کولتووری کوردیمان دکن.
زانکیکی یابانی ل (تکی)ی پایتخت دا، ل مانگی (ئپریل/٢٠١٩) دا، کرسکی ب فربوونی زمانی کوردی کردو، ل یکمین کرسدا، ک هفتی رابردوو، کتایی هات. (٤٠) خوندکاری یابانی ی بشداربوو، زر ب سرکوتووی کرسکیان تواوکرد و

فێری قسەکردن و نووسینی لاتینی کوردی بوون. تەنانەت خوێندکارێکیان کەناوی (جابۆن ئەریکا) وتی:"ئەدەبی کوردیم زۆر خۆشدەوێ.. من هۆنراوەکانی سەلیم تیمۆ وەردەگێڕمە سەر زمانی یابانی" بە بۆنەی پێدانی بڕوانامەی زمانی کوردی بەو چل بەشداربووە، زانگۆ یابانییەکە ئاهەنگێکی شایستەی سازکرد، و پیرۆزبایی لێکرن. کە کەسوکاریشیان بۆ ئەو ئاهانگی دەرچوونیان بانکرابوون.
ماوەی نێوان تورکیا و یابان چەند هەزار کیلۆمەترێکە، لەو دوورە بە کردنەوەی ئەو کورسەی زمانی کوردی لە یابان، تورکیا گڕی گرت و بە رقێکی رەشی نوێ ئاوس بوو. وەکو رۆژنامەکانی یابان بڵاویان کردەوە، وەزیری دەرەوەی تورکیا داوای لە یابان کرد کە کۆتایی بە کردنەوەی کۆرسی زمانی کوردی بهێنن. بەڵام بە پێچەوانەی داواکەی تورکیا، ئەو زانکۆیە بەم نزیکانە کۆرسی دووەم بۆ فێربوونی زمانی کوردی دەکاتەوە.
بەپێی قسەکانی (ڤاکاس تشۆلاک) ئەندامی دەستەی وانەوتنەوەی بەشی کوردی لە زانکۆی تۆکیۆ. پێی وایە کە لە ئەمساڵدا ژمارەی خوێندکارە یابانییەکان بۆ فێربوونی زمانی کوردی زیاتربن.
دوو شەمە (١/ یوونی/٢٠٢٠) تەرمی کاکە (بارش جاکان) لە ئەنقەرە بە خاک سپێرا.
بە توندی پرۆتیستۆ و شەرمەزاریی، ئەم تاوانە رەگەزپەرستییەی تورکیای فاشست و رەگەزپەرست و تیرۆریست دەکەین.. ئەم نامەردی و توانە قێزەوەنە پەڵەیەکی رەشی شەرمەزاری ترە بە نێوچەوانی تورکیا و ئەردۆگانی تۆرانی رەگەزپەرستەوە.
هاوخەمی و ماتەمینی خۆشمان بە سەرجەم خانەوادەی بارش جاکان دەگەیەنین.
رەزا شوان
٢/یوونی/٢٠٢٠

رۆمانی کرێمستی … نووسەر: کەریم کاکە

کتێب/ کرێمستی
بابەت/ رۆمان

نووسەر/ کەریم کاکە
چاپ/ یەکەم- ٢٠١٣
ژمارەی سپاردن/ ١٩١
لە بڵاوکراوەکانی یەکێتی نووسەران

بۆ خوێندنەوەی ئەم ڕۆمانە کلیکی ئێرە بکەن ....

بەرچاو ڕوونییەک دەربارەی ڕێباز و کۆمپانیا جیهانییەکان …را بەر عبدولحەمید

وەک دەزانین ڕەخنە گرتن لەگەڵ خودی مرۆڤدا لەدایک بووە و ئامانجیشی گۆڕینی ڕەڕەوی ڕێگا تاریکەکانە بۆ ڕێگای ڕووناک و سەرکەوتوو ، سەدەی بیست و یەکەم و دەوڵەتەکانی جیهان ڕێگا و ڕێبازی تایبەت بەخۆیان بۆ سیاسەت و بەڕێوەبردنی ناوچەکانی ژێر دەسەڵاتیان بەکاردێنن ، لێرەدا هەندێک لە سیاسەت و ڕێبازی دەوڵەتەکانی جیهان بەشێوازێکی ڕوون و ڕەوان و تەنز ئاسا دەخەینە ڕوو تاکو هەموو توێژەکانی کۆمەڵگا بتوانن بە ئاسانی و بە سانایی لێی تێبگەن…

ئیشتراکی : واتا تۆ دوو مانگات هەبێت ، یەکێکیان بیدەیە دراوسێکەت.

شیوعی : واتا تۆ دوو مانگات هەبێت ، حکومەت هەردووکیانت لێ بسێنێت و لە بەرامبەردا کەمێک شیرت پێ ببەخشێت.

نازی : واتا تۆ دوو مانگات هەبێت ، حکومەت هەردووکیانت لێ بسێنێت و ئیعدامیشت بکات.

کۆمپانیای ئەمریکی : لەو دوو مانگایەی هەیە ، یەکێکیان بفرۆشیت و

ئەوی تریشیان ناچار بکەیت شیری چوار مانگات بداتێ.

کۆمپانیای هیندی : دوو مانگات هەبێت و تۆ بیانپەرستیت.

کۆمپانیای بەریتانی : دوو مانگات هەبێت و هەردووکیشیان شێتبن.

کۆمپانیای تورکی : واتا تۆ دوو مانگات هەبێت و یەکیان ببێت بە گۆرانیبێژ و ئەوی دیکەشیان ببێت بە ئەکتەر.

کۆمپانیای ژاپۆنی : واتا دوو مانگات هەبێت و لەڕێی زانستییەوە دەستکاریی جیناتیان بکەیت تاکو شیری ٥٠٠ مانگات بدەنێ.

کۆمپانیای عەرەبی : دوو مانگات هەبێت و یەکیان بکەیت بە جاسوس بەسەر ئەوی دیکەیانەوە.

کۆمپانیای سویدی : دوو مانگات هەبێت و چاودێریان بکەیت بە ئەوەی مافەکانیان وەک مرۆڤ پارێزراو بێت.

کۆمپانیای ئەفریقی : دوو مانگات هەبێت یەکێکیان لەبرسا بمرێت و ئەوی تریشیان بەهۆی ئایدزەوە.

کۆمپانیای کوردی : دوو مانگات هەبێت ، یەکێکیان بەهۆی گەرما و بێ کارەبایی ، هەوڵ دەدات خەتێکی کارەبای قاچاخ لەماڵی شێری دراوسێیان بدزێت چونکە ئەوان کارەبای بەردەوامیان هەیە ، بەڵام حیمایەکانی شێر ئەیگرن و پێ شەقی ئەکەن.
مانگاکەی تریشیان لەداخی وەزارەتی کارەبا بەشداری خۆپیشاندانی مانگاکان دەکات و ئەم دروشمە دەڵێنەوە؛

چیتان دەوێت مانگاکان؟
کارەبا بۆ ماڵەکان.

بەڵام مانگا نارازییەکە بەوە تۆمەتبار کرا کەچاوی بەو هەموو کار و خزمەت گوزارییانە هەڵنایەت کە حکومەت بۆ هاوڵاتیانی دەکات!

مانگای یەکەم لەداخدا ئەبێت بە ئەندامی بزوتنەوەی حەماس و تەقە لە بزنەکانی ئیسرائیل دەکات.
بەڵام مانگای دووەم ، بەهۆی ئەو تۆمەتانەی حکومەت ، توشی نەخۆشی دەروونی دەبێت و دوای ماوەیەک لە خەفەتدا دەمرێت ، هەواڵەکەش وا بڵاو دەکرێتەوە گوایە بەهۆی کێشەی کۆمەڵایەتی یان خراپی ڕۆنی بایعییەکەیەوە مردووە.

مەلا عەلی کادیرێکی پێشکەوتوو فەرماندەیەکی سەربازی لێهاتوو … ئەحمەد رەجەب

وانەکانی ژیان

عەبدوڵلا مەلا فەرەج قەرەداغی ناسراو بە مەلا عەلی کادیرێکی پێشکەوتووی حزبی شیوعی و ئەندامی کۆمیتەی هەرێمی کوردستان و فەرماندەیەکی پێشمەرگەی لێهاتوو بەرپرسی پێشمەرگەکانی مەڵبەندی سلێمانی و کەرکوکی حیزب و ئەندامی نووسینگەی سەربازی ناوەندی و تێکۆشەرێکی ئازادیخوازی ئازاو نەترس بوو لە پێناو بەرگریکردن لە هەژارو چەوساوەکان و گەل و خاك و نیشتمان و حزب.

لە پاش کۆدەتا شوومەکەی 8 شوباتی رەشی 1963 رێکخراوەکانی حزب لە دەربەندیخان لە یەك ترازابوو تێکچووبوو، لە تەموزی 1964 هاورێ حەمە رەق هات بۆ ماڵی کاکم لە کەمپی خوارەوەو پشوویەکیداو وتی هاورێیەك هاتووەو لە ماڵی خۆمانەو ئەیەوێت بتبینێت و دووقۆڵی هاتینە سەرەوەو لە ماڵی هاورێ حەمە رەق بۆ یەکەمین جار چاوم کەوت بە هاورێ *کەمال سێوسێنانی و، باسی رێکخراوەکانی دەربەندیخان کراو، هاورێ وتی ئێوارە پێکەوە ئەڕۆین بۆ ماڵێك لە سەلێم پێرك و لەوێ لە گەڵ هاورێیەکی تر کۆئەبینەوەو، دەمە ئێوارەیەکی درەنگ گەیشتینە ماڵی عیبدوڵلای کاکیلی خەیات و، بۆ یەکەمین کەرەت چاوم بە هاورێیەك کەوت بە ناوی مەڵا عەلی و، کۆبوونەوەیەکی سێ قۆڵیمانکرد، من و هاورێ کەمال هەندێ نووسین و راپۆرتمان سەبارەت بە رێکخراوەکانی دەربەندیخان گەڵالە کردبوو هاوری مەلا عەلی هەمووی خوێندەوەو دەستخۆشی لێکردین وسەرنج و تێبینییەکانی خستەروو، لە کۆتاییدا ئامۆژگاریکردم و وتی ئەبێت زۆر وریا بێت و، لە پاش چەند کاتژمێرێك هاورێیان مەڵا عەلی و کەمالم بەجێهێشت و گەرامەوە بۆ کەمپی خوارەوە.

لە پاش یەکەمین چاوپێکەوتن بە دوواوە لە ساڵانی 1964 ، 1965 ــــ

1970 من و مەلا عەلی بووین هاورێی یەکترو لە زۆر شوێن پێکەوە بووین لە دەربەندیخان و سەلیم پیرك و گوڵانەکان و بانیخیڵان و دەرەدێین و پساکان و چەند دێیەکی قەرەداغ و، لەو ڕۆژانەدا بەرپرسی ڕێکخراوی دەربەندیخان بووم و، ڕۆژێکیان هاورێی تێکۆشەر عەبدوڵلای مەلا فەرەج قەرەداغی { مەلا عەلی} نامەیەکی بۆ ناردم لەگەڵ پسووڵەی گواستنەوەی محەمەد ناوێک (رەیس عورەفا) لە کەتیبەی (32) لە دەربەندیخان و، پسووڵە تایبەتییەکەی محەمەدم وەرگرت و، بەشیوەیەکی گونجاو چاومان بەیەکتر کەوت و، دیار بوو محەمەد زۆرتێ و وریایە، بەیەڵ پێش ئەوەی بیخەینە ناو ڕێکخراوی تایبەتی سەربازەکانی تر لە (کەتیبەی 32 و بەتالیەنی دەربەندیخان) ، داوای زانیاری زیاترم لە مەلا عەلی کردو بە داخەوە هیچم بۆ نەهات و، گومانم لە هاتنی محەمەد زۆر بوو، دڵنیا نەبووم بخرێتە ناو ڕێکخراوی سەربازەکان و، هەروا دەرچوو محەمەد پیاوی ئیستخباراتی عەسکەرییەو لەو بارودۆخەدا لە ڕۆژی 7/8/1965 گیرام.
لە ماوەی 56 ساڵ خەبات و تێکۆشان و قوربانیدان لە زۆر شوێن من و مەلا عەلی پێکەوە کارمان کردووەو یان وەك دوو هاورێ لە بوارەکانی ژیاندا یەکمان گرتووەتەوەو پەیوەندیگەلێکی کارکردن و هاورێیانەی بەهێز لە نێوانماندا بووەو زۆرجار چالاکیگەلێکی بۆ هاوتاشمان ئەنجامداوەو، لە دەربەندیخان و سلێمانی و لە شاخ لە بلەبزان و هەزارپەس نوکان و تووژەڵە، حاجی مامەند، قەرەداغ، باوەخۆشێن، ئەحمەد برنەو شارەزور، ئەحمەدئاواو کەرەجاڵ و دۆڵی جافایەتی، مەسکۆو سوید، مەلا عەلی قسەخۆش نوکتەبازو دەم بە پێکەنینبوو بە وشەی نەستەق لە ناو پێشمەرگەو هاورێیان و خەڵکدا زۆر خۆشەویست بوو.
مەلا عەلی لە رووی کۆمەڵایەتییەوە پیاوێکی بە ئەمەك و کەسایەتییەکی ناسراوو خاوەن رەوشتی جوان و سادەو خاکی و بێ فێزو بە توانا بوو، هەر چۆن لەناو ڕێکخراوەکانی حزب گیروگرفت و کێسپەکانی چارەسەر ئەکرد بە هەمان شێوە ڕۆڵی کاریگەری هەبوو لە چارەسەری کێشە کۆمەڵایەتییەکان و زۆر بە شێوازێکی هێمنانەو لە سەرخۆ وای لە خەڵك ئەکرد گوێڕایەڵی قسەکانی بن و، هەر لە رووی کۆمەڵایەتییەوە پیاوێکی میوان دۆست و دەست و دڵ ئاواڵا بوو، هەر ئەو میوان دۆستییەش بوو بە هۆی ئەوە کە خەڵکێکی زۆر بناسێت و بیناسن و زۆر بە وەفاو مرۆڤدۆست بوو.
مەلا عەلی وەك فەرماندەیەکی سەربازی { پێشمەرگە} لە ساڵی 1982 لە نۆکانەوە هات بۆ پشتاشان و سەردانی سەرکردایەتی حزبی کردو بۆ ئێوارەکەی وتی لە کوێ بخەوم و، زانیم زۆر هیلاکەو پێویستی بە پشووەو وتم حزب جێی بۆ داناوی و، وتی لە کوێ ؟ وتم هەر کاتێك

کارەکانتان لە گەڵ هاوڕێیان تەواو بوو وەرە بۆ خێوەتەکەی ڕاگەیاندنی عەسکەری، من و هاوڕێیان ڕێزداران مامۆستا ئەحمەد دڵزارو و حەمە ڕەشید { ئەفراسیاو شاوەیس} لەوێن ولە سەر جێگاکەی من بخەوەو، من ئەڕۆم بۆ لق ئەخەوم وتی لق کامەیەو، وتم 72 کەس لە هەولێرەوە هاتوون و پەیوەندییان بە حزبەوە کردووەو هاوڕێ بەهادین نوری بەرپرسی سیاسی ناوەندی گشت پێشمەرگەکانی حزب منی وەك بەرپرسی سیاسی ئەو هاوڕێیانە داناوەو لەوێ جێی نووستنم هەیەو بەیانی زوو ئەگەڕێمەوەو، من چووم وبەیانی زوو بە دوو شەقاو چوومە لای هاوڕێیانی نانەواو چەند نانی گەرمم هەڵگرت و زوو گەیشتمە لای مەلا عەلی و هێشتا هەموویان نووستبوون و، بە کتری و قۆرییەکەی خۆمان چام کردو **ماست و پەنیری کرافت و زەیتون قاپێکی گەورە شاتووم داناو مەلا عەلی وتی لەسەر بەزمەکە ماویت؟ وتم ئەی بۆ ناو وتی هاوڕێیان ئێرە (پشتاشان) شوێنێکی زۆر خۆش و دڵگیرو بە سەرکردایەتیشم وتووە لە رووی عەسکری شوێنیکی زۆر خراپەوبەم هێزەی ئێمە ناتوانین بەرگری بکەین و تووشی شکست ئەبین و لە پاش ساڵێك کارەساتەکەی پشتاشان روویداو بۆچوونەکەی مەلا عەلی هاتەدی.

لە کاتی دەستپێکردنی پرۆسەی ئەنفالی چەپەڵ لە ناوچەی قەرەداغ ماڵی مەلا عەلی نزیکەی 500 مەتر لە خواروی بارەگای مەڵبەندی سلێمانی و کەرکوکی حزب بوو لە ئەستێڵی سەروو، نمەڵ نمە باران ئەباری و شەوێکی زۆر تاریك بوو، ئێمە لە مەڵبەند زیندانییەکانی لای خۆمان خستەکارو بە 3 هێستر شتومەکی مەڵبەندمان ئەگواستەوە بۆ قۆپی قەرەداغ لە کەلی { دەرگای} نیرامسین و، بەرێکەوت لە گەڵ هاوڕێیان چووم لە دووری 50 مەتر هاوڕێی پێشەوە وتی بوەستن و، وتمان چییە وتی شتێکی سپی لە سەر ڕێگاکەیەو، وتمان هیچ نییەو لە بەیانییەوە نان وچا خوراوە هاتووچۆ ئەکەێن و کەمە کەمە نزیك بووینە هاوریکەی پێشەوە میلی کلاشنکۆفەکەی راکێشاو کێی زەلام بە پێکەنینەوە مەلا عەلی لە گەڵ مام کەریم پێکەوە بوون وتی خۆمانین و لە بەر باران چووینەتە ژێر ئەم نایلۆنەو بەرەو قۆپی ئەڕۆێن وهەمووو سەرکەوتین و لە قۆپی لە یەکتر جیا بووینەوەو، لە ڕۆژی دامەزراندنی حزبی شیوعی عێراق 31/3/1988 هێزەکانمان و برایانی یەکێتی نیشتمانی کوردستان سەرەو ژوورو گەیشتینە سەر شاخ و سەرەو خوار بووینەوە بەرەو گەرمیان و، لە پاش ئەنفالە دڵزو چەپەڵەکەو شەرو بەرگری قارەمانانەی پێشمەرگەی شیوعی و یەکێتی لە بناری گل و ئاوایی شیخ حەمیدو تازەشارو شەهید بوونی 8 پێشمەرگەی شیوعی و13 یەکێتی وەبە دەم شەرەوە ئەوەی مابوون بەرەو دوواوە هاتنەوەو لە ئاوسپی لە گەڵ مەلا عەلی و حەمە جەزای هونەرمەند یەکمان گرتەوەو پێشمەرگە دابەش کرا بە سەر 3 رەتڵ و، مەلا عەلی و حەمە جەزا بەر

رەتڵەکەی ئێمە کەوتن و شیخ جەعفەر مستەفا فەرمانەدی هێزە تێکڵاوەکەی شیوعی و یەکێتی بوو، پێکەوە بووین تا دێی گەورەدێی چەمی رێزان و لەوی لە‌ یەکتر جیابووینەوە.
چەند لە سەر مەلا عەلی بنووسرێت هێشتا کەمە ، بەڵی هاوریی سەرکردەو فەرماندەی پێشمەرگەی خۆشەویست ، چی لە سەرتان بنووسم ، باسی چیبکەم. باسی دەربەدەری، باسی هاوسەرە شێرەکەتان و گوڵالە جوانەکان کە لەم ماڵ ئەو ماڵ ئەژیان بکەم، باسی چییان بکەم لە شار راونان ولە شاخ لە ژێر تۆپباران و فرۆکەی جەنگی و هەلیکۆپتەرو پیلاتۆز لەم ئەشکەوت بۆ ئەو ئەشکەوت، ئێوە نەمرن و ناوتان بە زیندوویی هەر ئەمێنێتەوە وەک کادیرو فەرماندەی سەربازیی لێهاتوو بەڵام خۆتان ئەتانوت من سەربازێکی حزبم و حزب جێی شانازیمە.
بەداخەوە لە 15/4/2020 سەر لە بەیانی لە وڵاتی سوید هاوریی تێکۆشەرو خۆشەویستم سەرکردەی فرماندە عەبدوڵلا مەلا فەرەج قەرەداغی ناسراو بە{ مەلا عەلی } کۆچی دوایی کرد. ماوەیەکی دوورو درێژ لە رۆژانی سەختی حزبایەتیدا وەك دوو شیوعی لە شارو لە لە لادی لە کۆمیتەی { جوتیاران } ی تیکۆشەر کە مەلا عەلی بەرپرسی بوو پێکەوە کارمان کردووەو، لە رۆژانی پێشمەرگایەتی دیسانەوە پێکەوە کارمان کردووە، فەرماندەیەکی سەربازی لێهاتوو و پیاوێکی کۆمەڵایەتی ناسراو قسەخۆش بوو. هاوری مەلا علی کەسێکی رۆشنبیرو مێژوونووس بوو خاوەن چەندین کتێبەو خاوەنی تێکۆشان و قوربانیەکی دوور و درێژە دژ بە رژێمی دیکتاتۆری سەدام حسەێن و حزبی بەعسی عەرەبی و موستەشارجاشەکان.

1/6/2020
پەراوێزەکان :

- کەمال سێوسێنانی : هاورێیەکی گەنج و بە تواناو شیوعی قەرەداغی ناسراوبوو، لە گەڵ کەرتخوازانی عەزیز ئەلحاج کەوت و، حزبی بەعسی خوێنرێژ شەهیدی کردو تەرمەکەیان لە سەر کۆڵانێ□ك فرێدرا.
**ماست : شیری نیدۆمان ئەکری و هاورێی تێکۆشەر فریشتە خوشکی کاك دڵزار بۆی ئەکردین بە ماست و لە هاورێیەوە فیری ماست دروستکردن بووم.